

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра економіки, обліку і оподаткування

ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання розрахункової роботи

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
всіх форм навчання

Обговорено і
рекомендовано на
засіданні кафедри
економіки, обліку і
оподаткування
Протокол № 11
від 28 серпня 2023 року

ЧЕРНІГІВ 2023

Основи зовнішньоекономічної діяльності. Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» всіх форм навчання / Укладач: Акименко О.Ю. – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2023. – 35 с.

Укладач: Акименко Олена Юріївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка»

Відповідальний за випуск: Дерій Жанна Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка»

Рецензент: Сакун Олександра Сергіївна, доктор економічних наук, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка»

Зміст

Вступ.....	4
1 Структура навчальної дисципліни	8
2 Зміст навчальної дисципліни	11
3 Загальні вимоги до структури та змісту розрахункової роботи	17
3.1 Структурні елементи розрахункової роботи та вказівки до їх змістового наповнення	17
3.2 Оформлення списку використаної літератури	19
3.3 Критерії оцінювання розрахункової роботи	20
4 Тематика розрахункових робіт з дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності»	21
5 Перелік питань для самостійної роботи та самоперевірки знань з дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності»	25
6 Список використаних джерел	27
Додатки.....	33

ВСТУП

Свого часу небувалим випробуванням для зовнішньоекономічної діяльності стала пандемія COVID-19, і коли вітчизняний ринок «прийшов до тями» від наслідків коронакризи, сталося те, у що досі складно повірити, – широкомасштабний військовий напад на Україну. Вторгнення росії в Україну дестабілізувало глобальні логістичні ланцюги. Наслідки військових дій, обстріли сільськогосподарської та транспортної інфраструктури, блокування роботи чорноморських портів України, окупація українських портів на Чорному і Азовському морях, злочини проти довкілля загрожують глобальною продовольчою кризою в світі [18].

Як наслідок, повне руйнування усталених ланцюгів постачання та логістичних маршрутів, гостра криза експорту сільськогосподарської та іншої продукції з України й великі проблеми з імпортом товарів споживання, пального тощо. Вітчизняним підприємцям украї складно повноцінно розвиватися і утримуватися на плаву за таких обставин, також часте внесення змін у нормативне регулювання зовнішньоекономічної діяльності не додає впевненості.

Отже, стратегічний розвиток України буде значною мірою залежати від реалізації зовнішньоекономічних зв'язків між закордонними та вітчизняними підприємствами. На цей процес також впливає економічна політика держави, модель зовнішньоекономічних зв'язків, численні внутрішні і зовнішні чинники. Для суб'єктів господарювання він супроводжується укладанням контрактів, документальним оформленням різних операцій, валютними та податковими розрахунками та ін. Усе це потребує глибоких теоретичних знань та організаційно-практичних навичок з основ зовнішньоекономічної діяльності.

Тому, вивчення навчальної дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності» є важливим для майбутніх фахівців в галузі управління та адміністрування для ґрунтовного засвоєння теоретичних знань про світові економічні процеси, організацію зовнішньоекономічної діяльності, специфіку виходу вітчизняних підприємств на світові ринки.

Тільки за рахунок наявності висококомпетентних фахівців із зовнішньоекономічної діяльності, вихід підприємств на зовнішні ринки може бути результативним. При цьому дані фахівці в галузі зовнішньоекономічної діяльності мають бездоганно володіти (1) теорією визначення видів зовнішньоекономічної

діяльності; (2) практикою пошуку іноземних ринків, партнерства, посередництва; (3) практикою укладання та виконання зовнішньоекономічних договорів; (4) практикою реалізації міжнародних комерційних угод, враховуючи при цьому особливості конкретних ринків, правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Навчальна дисципліна «Основи зовнішньоекономічної діяльності» є вибірковою компонентою підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеню «бакалавр» освітньої програми «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», метою якої є засвоєння теоретичних основ зовнішньоекономічної діяльності, набуття системних знань і навичок щодо забезпечення економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові завдання, які вирішуються у процесі вивчення дисципліни: ознайомлення з сутністю, змістом та видами зовнішньоекономічної діяльності; набуття знань та формування навичок по застосування нормативно-правових актів, що регулюють найпоширеніші фінансові та господарські операції, які застосовуються у зовнішньоекономічних відносинах суб'єктів господарювання України з іноземними контрагентами; набуття вмінь документального забезпечення та відображення зовнішньоекономічних операцій.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити загальні та спеціальні (фахові) компетентності, передбачені освітньою програмою, серед яких:

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

СК04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Здобувач має досягти або вдосконалити програмні результати навчання, серед яких:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях

економічних систем.

ПР13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР24. Знати методичний інструментарій обліку та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності і контролю валютних операцій фінансово-кредитними установами, розуміти особливості організації податкового та митного менеджменту, володіти принципами і методами визначення митної вартості товарів.

У підсумку здобувач вищої освіти повинен *знати*: основні види зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання; основні форми міжнародних економічних відносин, найважливіші тенденції та перспективи їх розвитку, функціональні взаємозв'язки у зовнішньоекономічній діяльності; характеристику світових ринків та особливостей ціноутворення на світовому ринку; основні методи торгівлі різноманітними товарами та послугами на світовому ринку та методи державного регулювання ЗЕД; порядок підготування, укладання та виконання контрактів у сфері ЗЕД; особливості участі України в інтеграційних процесах та можливості вирішення сучасних проблем вітчизняних товаровиробників. Крім того здобувач буде *вміти*: використовувати набуті знання у практиці здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств щодо застосування емпіричних та статистичних даних, інформаційної бази даних для аналізу стану світового економічного середовища з метою вибору стратегії виходу на зовнішні ринки; здійснити підготовку, оформити зовнішньоекономічний контракт щодо купівлі-продажу товарів (надання послуг); аналізувати методи торгівлі товарами та послугами з метою визначення найбільш оптимальних для товаровиробників у сфері ЗЕД; визначати доцільність застосування адміністративних та економічних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів окремих країн; здійснювати економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

З метою закріплення та поглиблення теоретичних знань, вироблення уміння самостійно працювати з інформаційним забезпеченням, статистичним матеріалом, робити узагальнення і висновки, здобувачі вищої освіти виконують розрахункову

роботу, бали за оцінювання якої (0...25 балів) входять в загальний підсумок за семестр (0...100 балів). Метою розрахункової роботи є закріплення та поглиблення теоретичних знань, набутих в процесі вивчення навчальної дисципліни; вироблення умінь самостійно працювати з навчальною, спеціальною літературою, нормативно-правовою базою, статистичним матеріалом; робити узагальнення і висновки.

Тематика для виконання розрахункової роботи відповідає робочій програмі вивчення навчальної дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності», складеній у відповідності з освітньою програмою «Облік і оподаткування» підготовки здобувачів вищої освіти за ступенем вищої освіти «бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

1 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1.1 – Розподіл навчального часу за темами і формами вивчення та контролю для денної форми навчання

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин для форми навчання: денна			
		Всього	У тому числі		
			Лек.	Пр.	С.р.
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУЧАСНА СИСТЕМА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ					
1.	Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності	7	1	1	5
2.	Основні види та форми зовнішньоекономічної діяльності	7	1	1	5
3.	Основні напрямки і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності	9	1	1	7
4.	Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: характеристика форм виходу на зовнішні ринки	9	1	1	7
5.	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності регіонів	11	2	2	7
6.	Форми міжнародних розрахунків	11	2	2	7
7.	Правила Incoterms у зовнішньоекономічних договорах (контрактах)	11	2	2	7
Разом за змістовним модулем 1		65	10	10	45
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ					
8.	Сутність та регулювання міжнародних перевезень	11	2	2	7
9.	Митне та валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	11	2	2	7
10.	Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності	11	2	2	7
11.	Ризики та страхування в зовнішньоекономічній діяльності	11	2	2	7
12.	Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств	11	2	2	7
Разом за змістовним модулем 3		55	10	10	35
Усього за дисципліну		120	20	20	80

Таблиця 1.2 – Розподіл навчального часу за темами і формами вивчення та контролю для заочної форми навчання

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин для форми навчання: заочна			
		Всього	У тому числі		
			Лек.	Пр.	С.р.
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУЧАСНА СИСТЕМА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ					
1.	Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності	9,5	0,25	0,25	9
2.	Основні види та форми зовнішньоекономічної діяльності	9,5	0,25	0,25	9
3.	Основні напрямки і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності	9,75	0,5	0,25	9
4.	Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: характеристика форм виходу на зовнішні ринки.	9,75	0,5	0,25	9
5.	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності регіонів	9,75	0,5	0,25	9
6.	Форми міжнародних розрахунків	9,75	0,5	0,25	9
7.	Правила Incoterms у зовнішньоекономічних договорах (контрактах)	9,75	0,5	0,25	9
Разом за змістовним модулем 1		67,75	3	1,75	63
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ					
8.	Сутність та регулювання міжнародних перевезень	10,25	1	0,25	9
9.	Митне та валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	10,5	1	0,5	9
10.	Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності	10,5	1	0,5	9
11.	Ризики та страхування в зовнішньоекономічній діяльності	10,5	1	0,5	9
12.	Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств	10,5	1	0,5	9
Разом за змістовним модулем 2		52,25	5	2,25	45
Усього за дисципліну		120	8	4	108

Таблиця 1.3 – Тематика практичних занять

Назви тем	Кількість годин для форм навчання:	
	денна	заочна
1. Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності	1	0,25
2. Основні види та форми зовнішньоекономічної діяльності	1	0,25
3. Основні напрямки і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності	1	0,25
4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: характеристика форм виходу на зовнішні ринки	1	0,25
5. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності регіонів	2	0,25
6. Форми міжнародних розрахунків	2	0,25
7. Правила Incoterms у зовнішньоекономічних договорах (контрактах)	2	0,25
8. Сутність та регулювання міжнародних перевезень	2	0,25
9. Митне та валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	2	0,5
10. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності	2	0,5
11. Ризики та страхування в зовнішньоекономічній діяльності	2	0,5
12. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств	2	0,5
Всього	20	4

2 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУЧАСНА СИСТЕМА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності

Значення зовнішньоекономічної діяльності для суспільного розвитку держави та міжнародного співробітництва. Причини та передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Сутність категорій міжнародної економіки та місце зовнішньоекономічної діяльності в їх системі. Економічна сутність зовнішньоекономічної діяльності, її особливості, функції. Поняття зовнішньоекономічних зв'язків країни, їх основні форми. Основні теорії зовнішньоекономічної діяльності. Учасники зовнішньоекономічної діяльності. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 2. Основні види та форми зовнішньоекономічної діяльності

Поняття про основні види зовнішньоекономічної діяльності (міжнародну торгівлю; міжнародний лізинг; використання активів із-за кордону; контрактні форми зовнішньоекономічної діяльності; міжнародні інвестиції). Форми міжнародних економічних відносин та їх складові етапи в розвитку міжнародного поділу праці. Форми міжнародної торгівлі. Міжнародний поділ праці. Критерії та типи сучасних міжнародних організацій. Структура Світового банку. Характеристика основних форм зовнішньоекономічної діяльності, що мають місце в Україні за сучасних умов. Заборонені види експорту та імпорту. «Добровільне» обмеження експорту.

Характер впливу на зовнішньоекономічну діяльність зовнішніх чинників (економічної свободи; конкуренції; ефективності здійснення зовнішньоекономічної діяльності на терені зарубіжних держав; наявності ризиків та ступеня захищеності активів і одержуваних прибутків за кордоном). Характер впливу на зовнішньоекономічну діяльність внутрішніх чинників (масштабів зовнішньоекономічної діяльності; обсягів витрат на зовнішньоекономічну діяльність; технологічної складності виробництва продукції, що реалізується за

кордоном; досвіду виходу та функціонування на зарубіжних ринках; існуючих систем контролю).

Тема 3. Основні напрямки і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності

Зовнішньоекономічна політика держави, її функції. Сучасні концептуальні підходи до формування зовнішньоекономічної політики України в контексті реалізації національних економічних інтересів. Основні етапи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Аналіз та оцінка сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України.

Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного сектора країни: абсолютні (обсяг та динаміка зовнішнього товарообігу; торговельне сальдо, генеральна торгівля), відносні (індекси динаміки експорту та імпорту, коефіцієнт покриття імпорту експортом, індекс концентрації експорту, індекс «умов торгівлі», індекс імпортової залежності країни, індекс чистої торгівлі), показники структури (індекс диверсифікації експорту/імпорту, частка продукції обробної промисловості в загальному обсязі експорту продукції, індекс географічної концентрації експорту/імпорту); показники інтенсивності та ефективності зовнішньоекономічних зв'язків країни. Платіжний баланс України, його структура та характеристика.

Тема 4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: характеристика форм виходу на зовнішні ринки

Нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Режим ліцензування, як комплекс дій органів виконавчої влади з надання дозволу на здійснення суб'єктами господарювання зовнішньоекономічної діяльності. Основні моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Зовнішньоторговельна та виробничо-інвестиційна моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Пошук та оцінка зарубіжних партнерів. Найважливіші фактори, що впливають на вибір партнера. Класифікація підприємств, що діють на світовому ринку. Аспекти діяльності потенційних партнерів, які потребують вивчення при їх виборі.

Класифікація і характеристика форм виходу на зовнішні ринки. Критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Прямий і непрямий експорт.

Спільне підприємництво та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки. Умови функціонування підприємств на зовнішніх ринках. Вивчення й аналіз умов ринку. Способи встановлення контактів з потенційним партнером. Тактика та стратегія проведення переговорного процесу.

Тема 5. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності регіонів

Місце і роль регіону в системі зовнішньоекономічної діяльності. Повноваження регіональних та місцевих органів влади у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Міжмуніципальне співробітництво як інструмент вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності регіону. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності регіонів. Концептуальні положення методичного забезпечення аналізу регіону. Аналіз впливу зовнішньоекономічної діяльності на соціально-економічний розвиток регіону.

Тема 6. Форми міжнародних розрахунків

Умови здійснення міжнародних розрахунків. Форми та інструменти проведення міжнародних розрахунків. Документарні форми розрахунків.

Суть акредитивної форми розрахунків, її види та учасники. Дії банків при експортному та імпортовому акредитиві. Переказний та компенсаційний акредитиви. Покритий та непокритий акредитиви. Підтверджений та непідтверджений акредитиви. Інші види акредитива. Суть та види інкасової форми міжнародних розрахунків, її учасники. Інкасове доручення. Способи передачі документів для отримання платежу. Недокументарні форми розрахунків. Авансовий платіж. Банківський переказ.

Тема 7. Правила Incoterms у зовнішньоекономічних договорах (контрактах)

Характеристика та сутність Інкотермс. Історія виникнення та розвитку правил Інкотермс. Застосування Інкотермс у договорах. Зовнішньоторговельна документація для виконання комерційної угоди. Стандартні документи та системи. Міжнародні торговельні терміни Інкотермс. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності: призначення і структура. Основні правила інтерпретації класифікації товарів. Контроль правильності класифікації.

Поняття зовнішньоекономічного договору (контракту). Основні типи та види зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Основні види міжнародних контрактів.

Структура зовнішньоекономічного договору (контракту), особливості складання. Характеристика основних умов. Зміст додаткових умов контракту. Етапи укладання зовнішньоекономічного договору купівлі-продажу. Порядок реєстрації та обліку зовнішньоекономічного договору. Поняття митного очищення (розмитнення) товару при експорті / імпорті.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 8. Сутність та регулювання міжнародних перевезень

Організація міжнародних перевезень. Базисні умови поставки товарів. Особливості міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні коридори. Правила Incoterms 2020. Базові умови поставки. Сутність показників групи E (відвантаження); групи F (основне перевезення сплачене покупцем); групи C (основне перевезення сплачене продавцем); група D (доставка).

Сутність та специфіка організації “трапового судноплавства”. Види фрахтування суден. Сутність, види та переваги лінійного судноплавства. Особливості здійснення коносаментного судноплавства, його види. Переваги контейнерних перевезень. Значення залізничних перевезень. Функції залізничної накладної. Зміст Конвенції про міжнародні залізничні перевезення — КОТІФ. Особливості автомобільних перевезень. Функції товаротранспортної накладної. Складові автомобільних тарифів. Сутність та організація повітряних перевезень. Функції авіанакладної.

Тема 9. Митне та валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Механізм регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Поняття категорії “митне регулювання”. Особливості міжнародного та національного рівнів митного регулювання. Сутність основних принципів митного регулювання та організація митного контролю в Україні. Необхідні документи для перетину товаром митного

кордону держави. Система митних податків і митних зборів. Методика обрахунку митної вартості товару. Сутність мита, види мита. Єдиний митний тариф України, його схема та зміст додатків. Види митного режиму в Україні. Митні процедури, порядок їх здійснення.

Сутність валютного регулювання. Поняття про валютні цінності та валюті операції. Сучасний механізм валютного регулювання, сформований на основі Ямайського договору. Особливості міждержавного рівня валютного регулювання. Цілі та функції Міжнародного валютного фонду щодо валютного регулювання. Механізм валютного регулювання на національному рівні. Основний об'єкт валютного регулювання. Функції державних органів щодо здійснення валютного контролю та регулювання. Адміністративні методи валютного регулювання. Валютні обмеження та галузі їх застосування. Характеристика основних етапів становлення валютного регулювання в Україні.

Основні економічні чинники, що впливають на валютний курс. Поняття про валютний коридор. Класифікатор іноземних валют. Механізм визначення офіційного курсу гривні щодо вільноконвертованих валют та валют з обмеженою конвертованістю. Особливості генеральних та індивідуальних ліцензій. Організація в Україні торгівлі іноземною валютою та специфіка розрахунків за експортно-імпортними операціями.

Тема 10. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності

Поняття про податки та податкову систему. Основні принципи оподаткування в цілому та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Характеристика основних видів податків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Існуючі податкові пільги при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, їх зміст і механізм надання. Спеціальна економічна зона. Зовнішньоторговельні зони. Комплексні економічні зони. Науково-технічні зони. Туристично-рекреаційні зони. Зони прикордонної торгівлі. Ціни і цінова політика на світовому ринку. Фактори ціноутворення в зовнішньоекономічній діяльності.

Тема 11. Ризики та страхування в зовнішньоекономічній діяльності

Поняття про ризики та необхідність їх урахування в зовнішньоекономічній діяльності. Загальні причини і можливі джерела виникнення ризиків в

зовнішньоекономічній діяльності. Фінансові умови та економічні чинники, що обумовлюють можливість виникнення ризиків у зовнішньоекономічній діяльності. Характеристика ризиків, пов'язаних з управлінням та організацією зовнішньоекономічної діяльності. Політичні чинники ризиків у зовнішньоекономічній діяльності. Екологічні умови та стихійні лиха як джерело ризиків у ЗЕД. Соціальні чинники ризиків у зовнішньоекономічній діяльності. Головна мета регулювання ризиків у зовнішньоекономічній діяльності. Особливості основних видів ризиків у зовнішньоекономічній діяльності: макроекономічних та комерційних; ризиків, що пов'язані з вибором країни здійснення зовнішньоекономічних операцій, та вибором іноземного партнера; маркетингових та транспортних; ризиків, пов'язаних з укладенням МГК та митним регулюванням. Чинники, що впливають на рівень ризиків. Основні правила та принципи стратегії управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності. Основні методи та засоби зменшення ризиків у зовнішньоекономічній діяльності. Етапи управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності. Сутність страхування в зовнішньоекономічній діяльності. Суб'єкти та елементи страхових операцій. Основні умови страхового поліса. Основна мета діяльності страхових компаній у зовнішньоекономічній діяльності та складові їх прибутків. Характеристика основних видів страхування зовнішньоекономічної діяльності: зовнішньоекономічних операцій (контрактів), вантажів (карго), транспортних засобів (каско). Особливості страхування у МГК та за критерієм обсягів знищення товарів. Документи, що необхідні для отримання страхового відшкодування.

Тема 12. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Поняття ефективності зовнішньоекономічній діяльності, загальні та часткові показники, що її характеризують. Особливості визначення ефективності експортно-імпортних операцій — найбільш поширених форм зовнішньоекономічній діяльності. Методи оцінки виробничо-господарської діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Абсолютні та відносні показники ефективності діяльності підприємства. Визначення показників обсягу продажу продукції та конкурентоздатності підприємства. Характеристика показників фінансового стану та фінансово-виробничої діяльності підприємства.

3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

3.1. Структурні елементи розрахункової роботи та вказівки до їх змістового наповнення

Мова розрахункової роботи - державна, стиль - науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність - логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів із літературних джерел є неприпустимим.

Розрахункова робота складається із послідовно розташованих таких структурних елементів:

- титульна сторінка (Додаток А);
- зміст (Додаток Б);
- перелік умовних скорочень, позначень, символів, одиниць і термінів - за наявності (Додаток В);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список літератури;
- додатки.

Титульна сторінка розрахункової роботи. Текст друкується з одного боку аркуша формату А4. Шрифт слід вибирати TimesNewRoman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1,5. Відступи від верхнього краю - 2 см, від нижнього - 2 см, від лівого краю - 2,5-3 см, від правого - 1,5 см, відступ абзацу 1,3 см. Нумерація сторінок наскрізна арабськими цифрами (1, 2, 3), вирівнюється по центру нижнього краю сторінки. Титульний аркуш має на увазі сторінку 1, але на ньому номер не друкується.

Наводиться інформація про:

- назву міністерства;
- назву університету;
- назву інституту;
- назву кафедри;
- назву розрахункової роботи;
- позначення групи, прізвище та ініціали здобувача вищої освіти;
- посада, вчене звання керівника;
- місто та рік випуску розрахункової роботи.

Зміст розрахункової роботи – зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та параграфів роботи. Зміст має включати усі заголовки, які є в роботі, починаючи зі вступу і закінчуючи додатками.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності). Якщо в розрахунковій роботі вжито специфічну термінологію (наприклад, ЗЕД, ДПС, ПДВ, ЄП, ПДФО), а також використано маловідомі

скорочення, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий в розрахунковій роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальне розшифрування. Якщо в розрахунковій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті розрахункової роботи при першому згадуванні.

Заголовки структурних частин розрахункової роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами і розміщуються посередині рядка і не нумеруються. Заголовки підрозділів пишуться або друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу напівжирним шрифтом. Крапка в кінці заголовка не ставиться. Відстань між заголовком та текстом роботи має дорівнювати 1-2 інтервалам основного тексту. Кожну структурну частину розрахункової роботи слід починати з нової сторінки.

У *вступі* обґрунтовується актуальність обраної теми для написання розрахункової роботи, розкривається доцільність проведення дослідження саме за цим напрямком. Також наводиться об'єкт (процес або явище, що породжує проблемну ситуацію та є доцільним і доречним для вивчення), предмет (міститься в межах об'єкта), методи дослідження, мета та завдання розрахункової роботи. Рекомендований обсяг вступу – 2 сторінки.

Від чіткості сформульованої мети та завдань розрахункової роботи багато в чому залежать логіка, системність, можливість досягнення мети дослідження та формулювання обґрунтованих висновків.

Обов'язковим елементом вступу має бути рівень розкриття науковості досліджуваної проблематики. Для цього здобувачі вищої освіти ретельно проводять аналіз спеціальної літератури за обраною темою та роблять висновки щодо повноти вирішення проблемної ситуації іншими авторами. Також здобувачі повинні критично висвітлювати роботи вчених і спеціалістів, формулювати питання, що залишилися невирішеними. Закінчувати огляд літератури доцільно коротким висновком стосовно необхідності проведення нових досліджень та наукової розвідки для уточнення чи доповнення існуючих знань.

Також у вступі наводяться *методи дослідження* та узагальнена характеристика інформаційної бази, використання якої є необхідною складовою під час написання розрахункової роботи.

Розрахункова робота складається з трьох частин: теоретичної, аналітичної пропозиційної (практичної), що сприяє поглибленню отриманих під час вивчення курсу навичок. Тематика для виконання теоретичної частини роботи обирається здобувачем самостійно та узгоджується з викладачем заздалегідь.

Перший розділ, присвячується теоретичному обґрунтуванню досліджуваного питання. Він має містити 3-4 підрозділи з обов'язковим оглядом наукових джерел з досліджуваного питання, аналізуються роботи представників наукових шкіл, їх різні погляди, висвітлюються ті питання, що залишилися невирішеними і потребують

подальшого опрацювання. Бажано ілюструвати текст графічними матеріалами, схемами, графіками, діаграмами тощо. Рекомендований обсяг теоретичного розділу – 10-15 сторінок.

Другий розділ розрахункової роботи присвячено аналізу досліджуваного питання (10-15 сторінок).

Третій розділ розрахункової роботи присвячено перспективам подальшого розвитку в заданому напрямі дослідження (10-15 сторінок).

У *висновках* у відповідності до завдань розрахункової роботи необхідно чітко та послідовно викласти узагальнені результати, надати рекомендації за всіма аспектами проведеного дослідження. Рекомендації мають бути обґрунтованими, реальними, мати теоретичну та практичну цінність. Рекомендовано формувати висновки після кожного підрозділу та по розрахунковій роботі в цілому. Рекомендований обсяг висновків: 1,5-2 сторінки.

3.2. Оформлення списку використаної літератури

Обов'язковим є посилання в розрахунковій роботі на джерела. Бібліографічний опис оформлюється з урахуванням розробленого Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (приклад оформлення списку літератури: <http://aesiitf.kpi.ua/wp-content/uploads/2018/02/ExamplesDSTU8302-2015.pdf>).

Серед використаних джерел доцільно здійснювати посилання на зарубіжні джерела, а також на наукові праці дослідників за останні п'ять років.

Список використаної літератури – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічним покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв та ін. (при цьому враховують відповідність бібліографічного опису вимогам чинного міжнародного стандарту ГОСТ 7.1-84, за винятком вимог Изм. № 4 (ІПС № 2 2001). Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні роботи), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків,) хронологічному порядку (див. порядок оформлення літератури у методичних вказівках).

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема потрібну інформацію щодо згаданих вимог можна отримати з таких стандартів: «ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT)».

Критерії оцінювання розрахункової роботи

Критеріями оцінювання розрахункової роботи здобувачів вищої освіти є:

- використання необхідних наукових джерел (нормативно-правових актів, навчальних посібників, підручників, наукових статей тощо);
- дотримання відповідних умов посилання на використані джерела;
- змістовність та актуальність викладених в роботі матеріалів;
- самостійність виконання роботи;
- додержання вимог щодо виконання розрахункової роботи;
- рівень відповідей на захисті розрахункової роботи.

Критерії оцінки враховують якість виконання завдань, їх повноту і правильність, а також індивідуальні здібності здобувачів вищої освіти в управлінні знаннями (диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання),

застосуванні законів, методів, принципів до вирішення конкретної практичної ситуації, прогнозуванні результатів від здійснених дій.

Робота може бути оцінена на «відмінно» (22-25 балів) у тому разі, якщо в ній міститься аналіз проблеми, розрахунки та обґрунтування рішень із досліджуваної проблематики. Розрахункова робота виконана на високому рівні, представлені повні розв'язки завдань й зроблені ґрунтовні висновки за результатами аналізу. Виконані всі вимоги до оформлення роботи.

Оцінка «добре» (18-21 балів) виставляється у тому разі, якщо в роботі недостатньо обґрунтовані пропозиції автора із покращення економічної діяльності. Розрахункова робота виконана, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: допущені незначні помилки при формулюванні термінів, категорій, наявні незначні арифметичні помилки у розрахунках або неточно зроблені висновки. Інші вимоги, які були перелічені в попередньому пункті, виконані.

Оцінка «задовільно» (11-17 бали) виставляється у тому разі, якщо робота не містить обґрунтованих рекомендацій із покращення діяльності підприємства.

Розрахункова робота виконана менш ніж на 50% вірно, або допущені неточності у розрахунках та формулюванні висновків, на захисті здобувач вищої освіти продемонстрував поверхневі знання з теми дослідження, не зміг впевнено та чітко відповісти на запитання. Є зауваження до оформлення роботи.

Робота оцінюється на «незадовільно» (0 балів) та повертається на доопрацювання, якщо автором виконано менше 50% завдань, при цьому відсутні аналіз результатів розрахунків, висновки та пропозиції; у розрахунках допущені грубі помилки; наявні порушення вимог до оформлення роботи; на захисті здобувач показав незнання щодо виконаних завдань, не зміг відповісти на поставлені запитання, що може вказувати на порушення академічної доброчесності (несамостійне виконання розрахункової роботи).

Таблиця 3.3.1 - Критерії та розподіл балів при оцінюванні розрахункової роботи

Вид роботи	Форма контролю	Кількість балів
Якість виконання РР	Відповідність поставленому завданню, повнота та змістовність виконання поставленого завдання, обґрунтованість сформованих у роботі висновків	0...10
Якість оформлення РР	Відповідність оформлення вимогам, наявність посилань у тексті на використані джерела, своєчасність виконання	0...3 0...2
Захист роботи	Повнота та ґрунтовність відповідей на поставлені під час захисту запитання	0...5 0...5
Разом		0...25

Розрахункова робота повинна бути виконана у встановлений термін (за тиждень до початку залікового тижню), грамотно, розбірливо, без скорочення слів, з полями для заміток викладача, повинна бути оформлена відповідно до вимог вищої школи.

4. ТЕМАТИКА РОЗРАХУНКОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

1. Інтеграційні процеси. Міжнародні організації в Європі.
2. Форми міжнародної економічної інтеграції.
3. Еволюційний характер процесів глобалізації.
4. Дезінтеграційні процеси в глобалізованому світі: чинники та моделі.
5. Міжнародна економічна інтеграція: суть, проблеми та перспективи розвитку.
6. Міжнародна економічна взаємодія
7. Дослідження результативності протекціонізму в Україні.
8. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків в умовах війни та їх вплив на економіку України.
9. Що відбувається із зовнішньоекономічною діяльністю України під час війни.
10. Експортний потенціал України та його реалізація у торговельно-економічних відносинах України з країнами ЄС.
11. Експортний потенціал України і можливості його реалізації на світовому ринку.

12. Теоретичні основи формування експортного потенціалу регіону.
13. Основні види зовнішньоекономічної діяльності, форми її реалізації: негативні наслідки війни.
14. Організація зовнішньоторговельних посередницьких операцій підприємства.
15. Сучасні тенденції і проблеми зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в умовах воєнного стану.
16. Вплив на зовнішньоекономічну діяльність зовнішніх та внутрішніх чинників: особливість та характер.
17. Демпінг як форма конкурентної боротьби.
18. Торговельні війни сучасності та їх вплив на економічне зростання і розвиток у світі та Україні.
19. Поняття і структура платіжного балансу: основні вектори змін.
20. Основні моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
21. Зовнішня політика держави як комплекс дій спрямованих на захист власних інтересів і розширення свого впливу на інших суб'єктів міжнародних відносин.
22. Зовнішньоторговельна та виробничо-інвестиційна моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
23. Особливості організації зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах з іноземними інвестиціями.
24. Міжнародний ринок консалтингових послуг.
25. Особливості управління структурою капіталу підприємства в сфері зовнішньоекономічної діяльності.
26. Особливості зовнішньоекономічної політики, складові.
27. Зовнішньоекономічні операції: сутність, класифікація, аспекти здійснення в умовах війни.
28. Організація ділових контактів з іноземними партнерами.
29. Критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки.
30. Спільне підприємництво та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки.
31. Форми та інструменти проведення міжнародних розрахунків.
32. Механізм регулювання міжнародних валютних відносин.
33. Інжиніринг та франчайзинг в системі зовнішньоторговельних операцій.
34. Автаркія як форма прояву протекціонізму.
35. Система митного регулювання в Україні.

36. Мито як інструмент економічної політики держави.
37. Формування асортиментної політики підприємства на зовнішніх ринках.
38. Нормативно-правове регулювання операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємств.
39. Сучасні тенденції нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
40. Дослідження впливу зовнішньоторговельних операцій на рентабельність підприємства.
41. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.
42. Складнощі при укладанні зовнішньоекономічних договорів в умовах війни.
43. Забезпечення економічної ефективності підприємства при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
44. Організація міжнародних перевезень на підприємстві при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
45. Фактори формування та напрями покращення інвестиційного клімату в Україні.
46. Особливості організаційної структури підприємства суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.
47. Особливості організації антикризового управління на підприємствах суб'єктах зовнішньоекономічної діяльності.
48. Сучасні стратегії ділових переговорів при укладанні зовнішньоекономічних контрактів.
49. Сутність, основні ознаки, функції та принципи зовнішньоекономічних контрактів.
50. Особливості ціноутворення при укладанні зовнішньоекономічних контрактів.
51. Суть міжнародних розрахунків. Форми розрахунків у міжнародній сфері.
52. Сутність, класифікація та методи управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності в сучасних умовах господарювання.
53. Експортно-імпортні операцій: сучасний стан проведення.
54. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності підприємства з іноземним капіталом.

55. Дослідження збутової діяльності державних підприємств на міжнародних ринках.
56. Дослідження міжнародного обміну науково-технічними знаннями.
57. Дослідження особливостей функціонування підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на різних стадіях життєвого циклу.
58. Лізинг в системі зовнішньоторгових операцій: міжнародний досвід та перспективи розвитку в Україні.
59. Франчайзинг в системі зовнішньоторгових операцій: міжнародний досвід та перспективи розвитку в Україні.
60. Стратегічне управління діяльністю підприємства при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
61. Конкурентоспроможність підприємства як засіб досягнення його стратегічної стійкості.
62. Підвищення конкурентоспроможності підприємства на міжнародному ринку послуг.
63. Ціноутворення на підприємствах в сфері зовнішньоекономічної діяльності.
64. Організаційні аспекти співробітництва із зарубіжним партнером.
65. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності як складової частини механізму управління конкурентоспроможністю торговельних підприємств.
66. Галузеві напрямки та результативність спільного підприємництва з іноземним капіталом.
67. Міжнародні фінансові організації та реалізація їх проектів в Україні.
68. Вплив валютної політики України на вітчизняні підприємства суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
69. Сучасна податкова політика в Україні та її вплив на зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств.
70. Зовнішньоторговельна модель зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

1. Зовнішньоекономічна діяльність: характеристика причин та передумови розвитку.
2. Класифікація зовнішньоекономічних зв'язків.
3. Інтерпретація дефініції зовнішньоекономічної діяльності за рівнями реалізації.
4. Структурно-формуючі складові зовнішньоекономічної діяльності.
5. Основні форми міжнародної економічної інтеграції.
6. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності в Україні в період війни.
7. Показники функціонування зовнішньоекономічної системи країни.
8. Принципи зовнішньоекономічної діяльності, якими керуються суб'єкти ЗЕД та іноземні суб'єкти господарської діяльності.
9. Вплив на зовнішньоекономічну діяльність наявних ризиків, ступеню захищеності активів та одержуваних прибутків за кордоном.
10. Вплив внутрішніх чинників на масштабність зовнішньоекономічної діяльності.
11. Особливості виходу підприємства на міжнародні ринки.
12. Митний тариф як інструмент митної політики країни.
13. Процедура декларування митної вартості товарів , що ввозяться на територію України.
14. Застосування акцизного збору як заходу регулювання імпорту.
15. Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного сектора країни.
16. Зовнішньоторговельна та виробничо-інвестиційна моделі ЗЕД підприємства.
17. Квотування і ліцензування зовнішньоекономічної діяльності.
18. УКД ЗЕД: загальна характеристика.
19. Спільне підприємництво та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки.
20. Первинний облік операцій з давальницькою сировиною.
21. Умови зовнішньоторговельних контрактів: обов'язкові та додаткові.
22. Оптимальні форми міжнародних розрахунків при здійсненні експорту / імпорту товарів. Обґрунтувати.

23. Додаткові умови зовнішньоекономічного контракту: характеристика.
24. Проформи документів змішаного перевезення БІМКО, МТП, ФІАТА.
25. Транспортні умови зовнішньоекономічного контракту: характеристика.
26. Причини існування форс - мажорних умов контракту.
27. Суть умов контракту - реклаमाції і санкції.
28. Особливості міжнародних перевезень.
29. Учасники договірних відносин у галузі міжнародних перевезень.
30. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення.
31. Правове регулювання міжнародних морських перевезень.
32. Митна документація при міжнародних транзитних перевезеннях та тимчасовому ввозі товарів.
33. Основна перевізна документація по залізничним перевезенням.
34. Основна перевізна документація по повітряним перевезенням.
35. Валютні умови зовнішньоторговельних контрактів.
36. Становлення валютного регулювання в Україні після відновлення державної незалежності: основні етапи.
37. Сучасний стан валютного регулювання в Україні.
38. Організація в Україні торгівлі іноземною валютою. Специфіка розрахунків по експортно-імпортним операціям.
39. Єдиний митний тариф України: специфіка застосування.
40. Здійснення операцій купівлі-продажу іноземної валюти, вимоги до роботи обмінних пунктів.
41. Митна вартість: порядок її визначення.
42. Податкове та валютне законодавство у сфері ЗЕД: забезпечення дотримання.
43. Податок на прибуток, одержаний від зовнішньоекономічної діяльності: специфіка оподаткування.
44. ПДВ при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності: характеристика оподаткування.
45. Акцизний податок при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
46. Бартерні операції при здійсненні ЗЕД: специфіка оподаткування.
47. Ризики зовнішньоекономічної діяльності: особливості управління ними.
48. Методи управління зовнішньоекономічними ризиками.
49. Страхування в зовнішньоекономічній діяльності: сутність, суб'єкти, елементи страхових операцій.
50. Самострахування як дієвий метод управління ризиками в ЗЕД.

51. Види страхування зовнішньоекономічної діяльності: загальна характеристика.
52. Критерій ефективності здійснення зовнішньоекономічних операцій.
53. Управлінські завдання, що вирішуються на базі розрахунку ефективності зовнішньоекономічної діяльності.
54. Методика розрахунку ефективності експортних / імпортних операцій.
55. Аналіз ефективності здійснення операцій із ввезення та реалізації товарів іноземного виробництва на митній території України.

6 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Навчальна література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (зі змінами)
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
3. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>
7. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
8. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
9. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
10. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

11. Закон «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n73>.
12. Закон України Про ліцензування видів господарської діяльності від 02.03.2015 № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.
13. Закон України «Про транзит вантажів» від 20.10.1999 № 1172-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-14#Text>.
14. Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність» від 01.07.2004. № 1955-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>.
15. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 22.12.1998 № 330-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text>.
16. Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» від 22.12.1998 № 331-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14#Text>.
17. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#n12>.
18. Ключові питання та відповіді про російську агресію. URL: <https://mfa.gov.ua/klyuchovi-pitannya-ta-vidpovidi-pro-rosijsku-agresiyu>.
19. Митний тариф України (Групи 01-49). Додаток до Закону України "Про Митний тариф України" від 19 жовтня 2022 р. № 2697-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697%D0%B0-20#Text>
20. Наказ Міністерства фінансів України «Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-12#n305>.
21. Наказ Державної служби статистики України від 27.02.2013 р. «Про затвердження Класифікації зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0069832-13>.
22. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в підприємницькій сфері. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja>
23. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

24. Акименко О.Ю. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва: теорія, методологія, практика: монографія. Чернігів: Національний університет «Чернігівська політехніка», 2021. 398 с.

25. Акименко О., Пономаренко В. Економічна інтеграція країн та її вплив на гармонізацію системи обліку та фінансової звітності: досвід Ізраїлю. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 2(26). С. 56-58.

26. Акименко О. Ю. Роль структурних змін світової торгівлі у формуванні сучасного стану державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва. *Держава і регіон : науково-виробничий журнал*. № 3 (114), ч. 1. 2020. С. 151-156. <http://www.econom.stateandregions.zp.ua/archive?id=129>

27. Акименко О. Ю., Скрицький Д. П. Закон України «Про валюту і валютні операції» як основа нової ліберальної моделі валютного регулювання / *Юність науки – 2020 : соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 23 квітня 2020 р.) : у 2 ч. / Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2020. С. 164-166.*

28. Акименко О. Ю. Теоретико-методологічні аспекти регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств в умовах європейської інтеграції. *Детермінанти соціально-економічного розвитку України в умовах трансформаційних зрушень : колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон.наук, проф. В. П. Ільчука. Чернігів : ЧНТУ, 2018. С. 67-76.*

29. Акименко О. Ю. Теоретична концептуалізація зовнішньоекономічної діяльності як вагомого фактору економічної стабілізації держави. *Причорноморські економічні студії : науковий журнал. Одеса, 2019. Вип. 38-1. С. 37-42.*

30. Акименко О. Ю. Формування механізму сучасного регулювання зовнішньоекономічної діяльності як важливої передумови розвитку експорторієнтованого виробництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. № 24. С. 5-9.

31. Боднарчук О.Г., Бондарчук О.І. *Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб.* Ірпінь: УДФС України, 2020. 318 с

32. *Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод.і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.*

33. *Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / кол. авт.; за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. – 540 с.*

34. Двуліт З.П. Ризики зовнішньоекономічної діяльності: особливості та методи управління ними / З.П. Двуліт, А.С. Завербний, Х.С. Передало, С.І. Наумчук // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2019. №2. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/jan/20627/dvulit.pdf>.

35. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. Видання 6-те, перероб. та доп. / За ред. Козака Ю. Г. –К.: «Центр учбової літератури», 2019. – 292 с.

36. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (приклад оформлення списку літератури: <http://aesitf.kpi.ua/wp-content/uploads/2018/02/ExamplesDSTU8302-2015.pdf>).

37. Кінзерська Н.В. Класифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності для потреб бухгалтерського обліку. Бізнес Інформ. 2020. №10. С. 267-276. URL: <http://surl.li/arysl>.

38. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (Женева, 19 травня 1956 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234#Text.

39. Кібік О. М. Міжнародна економіка : навчально-методичний посібник / О. М. Кібік, К. С. Нестерова, Ю. В. Хаймінова. - Одеса : НУ "ОЮА", 2020. - 85 с.

40. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях [текст] підруч. / Ю. Г. Козак. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 228 с.

41. Мельник Ю.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: конспект лекцій з для студентів денної та заочної форм навчання ступеня вищої освіти «бакалавр». Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 62 с.

42. Міжнародна економічна діяльність України [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / Я.І. Глуценко, Н.О. Черненко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,63 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 120 с

43. Міжнародна торгівля: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнецова, В.В. Чорній, О.С. Ченуша. – Електронні текстові дані. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 191 с.

44. Насипайко Д.С., Подплетній В.В. Основні ризики зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах розвитку глобалізаційних процесів. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/37.pdf.

45. Новий Інкотермс 2020 року, зміни в умовах поставок. Основні відмінності Інкотермс 2020 і Інкотермс 2010. URL: <https://мое-право.com.ua/publications/novuj-inkoterms-2020-roku-zminy-v-umovah-p/>

46. Облік і оподаткування. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування»/Укл. Акименко О.Ю. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка». 2023. 46 с.

47. Облік зовнішньоекономічних операцій : методичні вказівки до самостійної роботи та виконання розрахункової роботи для здобувачів вищої освіти освітнього ступеню «бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освітньо професійної програми "Облік і оподаткування" всіх форм навчання / Укл.: О. Ю. Акименко. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – 38 с.

48. Організаційно-економічні механізми розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств [Електронний ресурс] : монографія / Артеменко Л. П., Луценко І. С., Пермінова С. О., Пічугіна М. А., Чупріна М. О. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,7 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 320 с.

49. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. - 5-те вид., перероб. та допов. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. - 410 с.

50. Семенець В.В., Шинкаренко Р.В. Сутність та особливості форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 1 (12). 2018. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/>.

51. Торговельні війни сучасності та їх вплив на економічне зростання і розвиток у світі та Україні. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2019. – 190 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_trade_wars.pdf.

52. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 244 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream>.

53. O.Akymenko, N.Marchenko, N.Shakhovna, M.Haryha-Hrykhno, S.Grivko, A. Kotelenets Management of Financial and Economic Relations in the Conditions of Post-war Reconstruction of Ukraine. 2023. Economic Affairs, Vol. 68, No. 01s, pp. 143-151, February 2023 DOI: 10.46852/0424-2513.1s.2023.17.

54. Akymenko O. Global experience of industry foreign economic activity regulation. *Фінансові дослідження : науковий журнал*. 2019. № 2 (7). URL: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/22410?show=full>.

55. Akymenko O., Reznik N., Skrytskyiy D. Organizational and economic mechanism of the development of foreign economic activity of industrial production. 2021. *Lecture Notes in Networks and Systems* 194. *The Importance of New Technologies and Entrepreneurship in Business Development: In The Context of Economic Diversity in Developing Countries*. Springer. Pp. 1011-1022. URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783030692209>.

Інформаційні ресурси

1. Курс: Основи зовнішньоекономічної діяльності. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=633>.
2. Курс «Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності» в системі Moodle. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=633>.
3. Державна податкова служба України: веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Головне управління ДПС у Чернігівській області: веб-сайт. URL: <https://ch.tax.gov.ua/>
6. Онлайн навчання. Державна податкова служба України: веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua/baneryi/onlayn-navchannya>
7. Податкове законодавство. Державна податкова служба України: веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/>
8. Пошуковий інструмент кодів УКТЗЕД за обраними товарами. URL: https://export.gov.ua/uktzed_search_tool.

Додаток А –Бланк титульної сторінки розрахункової роботи**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»***Кафедра економіки, обліку і оподаткування***РОЗРАХУНКОВА РОБОТА З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЗЕД»**здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

групи _____

спеціальність _____

освітня програма _____

ступінь вищої освіти _____

Перевірив _____

_____
(посада, прізвище, ініціали)

**Додаток Б - Зразок оформлення змісту розрахункової роботи з дисципліни
«Основи зовнішньоекономічної діяльності» на тему «Експортно-імпортні
операції: сучасний стан проведення»**

ЗМІСТ

ВСТУП

**РОЗДІЛ 1. ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ТА
МЕТОДОЛОГІЧНА ВИЗНАЧЕНІСТЬ**

- 1.1. Поняття, значення та роль експортно-імпортної діяльності вітчизняних підприємств.
- 1.2. Особливості контролю та державного регулювання експортно-імпортних операцій в умовах національного та світового ринків.
- 1.3. Теоретичні основи дослідження економічної ефективності експортно-імпортної діяльності вітчизняних підприємств.

**РОЗДІЛ 2. ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
УМОВАХ ВІЙНИ**

- 2.1. Сучасний стан і тенденції розвитку експортно-імпортної діяльності.
- 2.2. Фактори, що визначають ефективність експортно-імпортної діяльності.
- 2.3. Економічне оцінювання ефективності експортно-імпортної діяльності вітчизняних підприємств.

**РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ
ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ**

- 3.1. Напрями вдосконалення зовнішньоекономічної політики України стосовно експорту / імпорту.
- 3.2. ....

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Додаток В - Перелік умовних скорочень, позначень, символів, одиниць і термінів - за наявності

аб. дан. – абсолютні дані

адм., админ. – адміністративний

ДПС – державна податкова служба

ЄСВ - Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність

ПДВ – податок на додану вартість

УКТ ЗЕД - український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності